

Hotnews – 15 noiembrie 2011

Emanciparea femeilor in primii ani ai regimului comunist

"Chiar daca, la Congresul al II-lea al Partidului, cifrele aratau ca 300.000 intrasera intr-o forma de activitate salariata, proportia femeilor care lucrau in Romania era cea mai slaba dintre toate statele socialiste (alaturi de Iugoslavia)", a explicat dr. Luciana Jinga (cercetator IICCMER), in cadrul unei discutii pe tema "Regimul Dej si politicile de emancipare a femeilor". Discutie desfasurata in cadrul conferintei "Spectrele lui Dej", la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului.

Citeste mai jos despre:

- Organizatiile feminine de masa in primii ani de comunism
- Prezentă feminină în cadrul Partidului Comunist
- Prezentă feminină în guvernele comuniste (pana in 1965)
- Cum se explica cel mai mic procent de angajare politica a femeilor (dintre toate tarile blocului sovietic)

Deși a promovat baza legislației egalitare, Regimul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej nu a luat măsuri concrete care să încurajeze o participare feminină sporită în Partid sau în funcțiile de stat. A fost urmat îndeaproape modelul sovietic, accentul fiind pus pe intrarea masivă a populației feminine într-o formă de activitate salariată. În 1957 avea să fie legalizat avortul, pentru că apoi, un an mai târziu, "datoria femeii de a fi mamă" să apară pentru prima dată în discursul oficial comunist.

1945 - Uniunea Femeilor Antifasciste din Romania (UFAR)

Inițiată pe 15 aprilie 1945, din inițiativa Anei Pauker, Uniunea Femeilor Antifasciste din România (UFAR) era o organizație politică, prima organizație feminină importantă a mișcării comuniste din România. Organizația avea ca obiectiv obținerea solidarității tuturor femeilor din România și lupta împotriva fascismului.

Acțiunile UFAR vizau:

- educarea socială și politică a femeilor
- acțiuni caritabile
- îmbunătățirea accesului la sistemul de sănătate al femeilor
- participarea în alegeri ca organizație de stângă
- stabilirea unor contacte cu celelalte organizații antifasciste ale femeilor din țările democratice
- participarea la efortul general de război

1946 - Federația Democrată a Femeilor din România (FDFR): participa 23 de candidate în alegerile din noiembrie 1946

La un an de la debutul activitatii, cadrul organizatiei UFAR nu s-a extins pe cat si-ar fi dorit-o Partidul Comunist (erau nu mai mult de 200 de militante). Din acest motiv, in ideea alegerilor care se apropiau in 1946, se trece la organizatia unei Federatii Democrate a Femeilor din Romania, care sa cuprinda totalitatea celorlalte asociatii feministe care existau la acea vreme.

Asociatiile care s-au opus intrarii in aceasta federatie au disparut: au fost ori desfiintate prin decret, ori prin golire de continut si practic au devenit neimportante.

1948 - Uniunea Femeilor Democrate din Romania (UFDR): proiecte sociale, educative si culturale; selectia cadrelor; propaganda in favoarea cooperativizarii. Dupa castigarea alegerilor si instaurarea regimului nu mai era nevoie de existenta unei federatii. In februarie 1948 titulatura se modifica in Uniunea Femeilor Democrate din Romania (UFDR), care devine organizatia unica de masa feminina.

"Intre obiectivele UFDR se pastreaza multe dintre obiectivele intalnite si in cazul UFAR. Raman in continuare proiectele sociale, educative si culturale. In plus, apar prerogative legate de selectia cadrelor. Cea mai importanta misiune a organizatiei: la sfarsitul anilor '40 - propaganda in favoarea cooperativizarii.

Inca din 1949 incep discutiile cu privire la necesitatea pastrarii unei astfel de organizatii, mai ales ca ea era afectata de sectarism si deviatonism de dreapta. Coincidenta sau nu, in ianuarie 1953, UFDR este desfiintata".

1953 - UFDR este desfiintata

Motivele desfiintarii UFDR (Uniunea Femeilor Democrate din Romania):

- "Presedinta de onoare a Uniunea Femeilor Democrate din Romania era Ana Pauker. Era singurul lider comunist prezent la toate manifestarile Uniunii, era singura care tinea discursuri de 8 martie. Nu cred ca este o coincidenta faptul ca desfiintarea UFDR vine concomitent cu momentul indepartarii Anei Pauker.
- In acelasi timp, trebuie sa tinem cont ca masuri similare au fost luate si in URSS, si in celelalte state socialiste din regiune inca din 1951. Deci mergem mai degraba pe ipoteza ca s-a asteptat un moment prielnic pentru efectuarea acestei manevre si acesta a venit o data cu eliminarea Anei Pauker".

Consecintele desfiintarii UFDR:

- In locul organizatiei de masa feminine sunt create: Sectia Muncii de Partid in Randul Femeilor, Sectii Feminine pe langa Sfaturile Populare si, la nivel central, Comitetul Femeilor Democrate (avea rol de reprezentare a Romaniei in forurile internationale, in special in Federatia Internationala a Femeilor Democrate din care tara noastra facea parte inca din 1945).

- Inca din 1954, liderii comunisti isi dau seama ca desfiintarea organizatiei de masa nu a fost o masura deloc buna. Acum, ei nu-si mai puteau pune in practica multe dintre planurile si activitatile pe care UFDR le indeplina in mod curent: propaganda, selectia cadrelor, dar si misiuni mult mai pragmatice, de genul: implementarea proiectelor economice sau militare.

1957 - Se revine la organizatia feminina de masa

In 1954 se incearca o reforma, care insa nu da rezultatele scontate. In 1957 se revine la organizatia feminina de masa, sub denumirea de Consiliul National al Femeilor (CNF), denumire care va fi pastrata pana in decembrie 1989.

Conferinta Nationala a Femeilor din 1958

La inaugurarea noului Consiliu National al Femeilor (Conferinta Nationala a Femeilor din 1958) a participat si Gheorghe Gheorghiu-Dej. Era prima lui prezenta ca principal lider comunist la o astfel de manifestare.

Discursul lui Dej s-a axat pe trei idei principale:

- binefaceri aduse de miscarea comunista in viata tuturor femeilor din Romania
- aprecierea pentru efortul investit de populatia feminina in realizarea proiectelor economice
- sarcinile care le reveneau pe viitor

Egalitatea intre femei si barbati este adusa in discutie strict pentru cadrul profesional sau cu referire la recrutarea si prezenta membrilor de partid.

Doua elemente noi apar in discursul oficial comunist cu ocazia acestei Conferinte Nationale a Femeilor (elemente care se vor regasi in discursul comunist pana in decembrie '89):

- existenta unor atitudini feminine, care urmau a fi transferate din sfera casnica in cea publica
- datoria femeii de a fi mama (acest nou punct in discursul oficial comunist venea dupa legalizarea avortului (in 1957))

"Scopul noului Consiliu al Femeilor urma strategia economica a Romaniei. Spre sfarsitul lui 1957, Campania de Colectivizare, chiar daca nu era finalizata, cu siguranta se indrepta in directia dorita de catre liderii PMR. In aceste conditii, femeilor din Romania li se pregateau sarcini noi, importante, dar mai ales atragerea lor atat in productie, cat si in activitatile obstești. Chiar daca, la Congresul al II-lea al Partidului, cifrele aratau ca 300.000 de femei intrasera intr-o forma de activitate salariata, proportia persoanelor de sex feminin care lucrau in Romania era cea mai slaba dintre toate statele socialiste, alaturi de Iugoslavia, drept pentru care se impunea impulsivarea acestui domeniu.

Odata intrata in vigoare legislatia egalitara, din perspectiva liderilor comunisti romani, femeile recuperasera decalajul fata de barbati, devenindu-le egale in toate sectoarele vietii. Regimul Dej nu a manifestat o preocupare deosebita pentru cresterea inregimentarii feminine in Partid sau in diversele pozitii de autoritate in stat. Singurele luari de pozitie in acest sens i-au apartinut Anei Pauker, iar dupa inlaturarea acesteia, au aparut in randul organizatiei feminine critici care au ramas fara raspuns din partea Regimului. Consecinta a fost cea mai scazuta prezenta in Partid dintre toate tarile socialiste din zona".

Cum se explica cel mai mic procent, dintre tarile blocului sovietic, de angajare politica a femeilor

Cel mai mic procent de angajare politica a femeilor (dintre tarile tarile blocului sovietic) se poate explica prin existenta unui complex de factori:

- Lipsa experientei politice de dinaintea celui de-al doilea razboi mondial. "Nici Constitutia din 1923, nici Legea Electorala din 1926 nu au prevazut drept de vot feminin. Prima data cand se acorda drept de vot partial femeilor este in 1929 (si atunci doar pentru alegerile la nivelul comunelor, doar pentru femeile cu un anumit nivel de educatie, destul de sus pentru acel timp, anume detinerea diplomei de bacalaureat, care limita din start aproape 90-95% din populatia feminina)".
- Lipsa de educatie. "Exista o baza foarte restransa. S-au creat niste cursuri si scoli de pregatire foarte rapida, de 6-12 luni, ale caror diplome echivalau cu diploma de bacalaureat. Absolventele respectivelor cursuri puteau fi cooptate in Partid si li se puteau incredinta anumite functii de conducere la un moment dat, dar aceste cursuri au existat in 1948 si 1950-1951: ulterior au fost desfiintate, femeile fiind nevoite sa mearga in invatamantul de masa, ceea ce lua timp. De pe urma reformei educatiei incepute in 1948 a profitat Ceausescu (cu politica de cote), pentru ca intre timp, in cei 20 de ani, se crease o baza - cel putin de femei ce detineau diplome de studii secundare si universitare".
- Conflictul intre Dej si Ana Pauker. "Ana Pauker isi promovasera grupul cu care lucrase si in timpul perioadei de ilegalitate, grup pe care il adusese cu ea la Ministerul de Externe. Era singura care punea problema absentei femeilor din functiile de conducere (cu ocazia diferitelor sedinte). In mod evident, daca ea ar fi ramas pana in 1965, procentul ar fi fost mai mare decat a ajuns in absenta ei".

Prezenta feminina in cadrul Partidului Comunist

"Prima informatie concreta asupra inregimentarii femeilor in partid apare in Congresul al III-lea, iar atunci intalnim cifra de 17%, insumand atat membrii, cat si candidatele de partid. Pentru perioada anterioara, cifrele sunt foarte greu de stabilit. Tinand cont de reprezentarea in diferitele organizatii judetene si la congresele Partidului, cifra cea mai probabil se invertea in jurul lui 12-15%".

- 1955 - 12-15%

- 1960 - 17%
- 1965 - 21%

Prezenta membrilor de partid femei in CC al PCR/PMR (1945-1960)

"In cadrul organelor de conducere s-a inregistrat un proces asemanator. La Conferinta Nationala a Partidului (21 octombrie 1945), in Comitetul Central sunt alese Ana Pauker, Constanta Craciun si Elena Tudorache. Ulterior, acestora li se adauga si militante venite din Partidul Social Democrat.

Eliminarea Anei Pauker si desfiintarea organizatiei de masa a avut un impact negativ, circumstante care au condus la un procent de reprezentare a femeilor in Comitetul Central de doar 5%, cu trei reprezentante.

Acelasi lucru, daca nu chiar mai grav, se constata si pentru Biroul Politic si Secretariatul PCR/PMR, unde nu o regasim decat pe Ana Pauker, dupa eliminarea acesteia prezenta feminina fiind 0".

Prezenta feminina in guvernele comuniste (1946-martie 1965)

- Florica Bartazar - ministru al Sanatatii
- Ana Pauker - ministru de Externe
- Stela Enescu - ministru al Prevederilor Sociale
- Constanta Craciun - ministrul al Culturii

Singurul for de conducere in care prezenta feminina a inregistrat un trend ascendent permanent a fost Marea Adunare Nationala (MAN). Inca din 1946 au fost alese 23 de deputate in acest for, numarul crescand constant pana la 81 in 1961, reprezentand 17%.

http://life.hotnews.ro/stiri-prin_oras-10701184-emanciparea-femeilor-primii-ani-regimului-comunist-din-romania.htm